

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

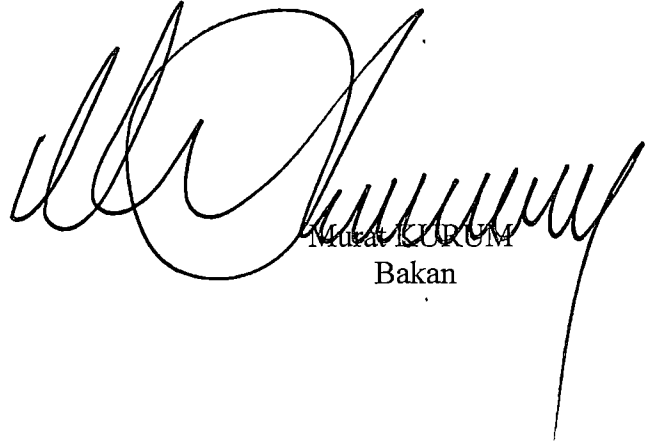
Sayı : 30824082-610 - 16571443
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

26 Ağustos 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mustafa KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ
SAYIN NEVROZ UYSAL ASLAN'IN
TBMM 7/43963 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/43963 SK 152

SORULAR

Şırnak Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün Şırnak İli 2024 Yılı Çevre Durum Raporu'nun su başlığında yer alan bilgiler, ilde su kirliliği, su kaynaklarının korunması ve suyun tarımsal üretim üzerindeki etkileri bakımından önemli eksiklikler içermektedir. Raporda "Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu" başlığı altında endüstriyel ve evsel kaynaklara ilişkin bölümlerde, fiilî deşarj noktaları, sektör bazlı atıksu miktarları, alıcı ortama ilişkin somut kirlilik verileri ve kirlletici parametreler yerine büyük ölçüde genel ve sınırlı ifadelerle yer verilmiştir. Su kirliliğinin gerçek boyutunu ortaya koyacak kapsamlı ve karşılaştırmalı verilerin bulunmaması, raporun bu alandaki açıklayıcılığını zayıflatmaktadır.

Buna karşılık aynı raporda Şırnak'ın tarım alanı 1.068.607 dekar olarak verilmektedir. Tarımsal üretimin böylesine geniş bir yayıldığı bir ilde, su kalitesinin yalnızca çevresel değil aynı zamanda ekonomik ve toplumsal sonuçlar doğurduğu açıktır. Ancak raporda su kirliliğinin tarım arazileri, sulama suyu, toprak kalitesi ve hayvancılık üzerindeki etkilerine ilişkin yeterli değerlendirme yapılmamıştır.

Öte yandan raporda yalnızca sınırlı sayıda istasyona ilişkin nitrat verilerine yer verilmekte: petrol türevi kirleticiler, ağır metaller, mikrobiyolojik kirlilik, pestisitler ve sulama suyu kalitesine ilişkin daha kapsamlı bir izleme tablosu sunulmamaktadır. Oysa kömür ocaklarının atıklarından kaynaklı yıllardır Nerdüş deresi kirlenmekte, tarıma insan sağlığına ciddi zarar vermektedir. Bunun yanı sıra geçtiğimiz ay Dicle Nehri'ne gabar petrol boru hattından sızan petrolün içme suyuna karışması nedeniyle içme suyu hizmetinin tedbiren durdurulduğu, ayrıca Uludere/Siyahkaya Barajı ve Hezil Çayı çevresinde Hilal ve Şenoba Belediyelerinin çöp dökmesi sonucunda barajdaki kirlilik görüntülerinin kamuoyuna yansıdığı bilinmektedir. Bu durum, Şırnak'ta su varlıklarının yalnızca içme suyu yönünden değil, tarımsal üretim, hayvancılık ve ekosistem bütünlüğü bakımından da ciddi baskı altında olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Şırnak Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'nün Şırnak İli 2024 Yılı Çevre Durum Raporu'nun "Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu" bölümünde endüstriyel ve evsel kirliliğe ilişkin fiilî deşarj noktaları, atıksu miktarları ve kirlletici parametreler neden ayrıntılı ve somut biçimde yer almamıştır?
- 2) Raporda yalnızca sınırlı sayıda nitrat verisine yer verilirken, petrol türevi kirleticiler, ağır metaller, pestisitler mikrobiyolojik kirlilik ve sulama suyu kalitesi bakımından neden kapsamlı veri paylaşılmamıştır?
- 3) Şırnak ilinde içme suyu sulama suyu ve alıcı ortamlar bakımından petrol türevi kirleticiler, ağır metaller, pestisitler ve diğer kritik parametreler hangi sıklıkla ölçülmektedir?
- 4) Şırnak İli Çevre Durum Raporlarının, özellikle Nerdüş Deresi gibi tarım ve ekosistem açısından kritik su varlıklarına ilişkin daha ayrıntılı, mevsimsel, karşılaştırmalı ve denetlenebilir bir çalışma neden yapılmamıştır?
- 5) Şırnak'ta su kirliliğinin tarımsal üretim, sulama verimliliği, toprak kalitesi ve hayvancılık üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış herhangi bir etki analizi veya izleme raporu bulunmakta mıdır?
- 6) 1.068.607 dekar tarım alanına sahip Şırnak'ta su kalitesinin tarımsal üretime etkisine dair ilçe bazlı bir risk haritası hazırlanmış mıdır? Hazırlanmamışsa gerekçesi nedir?
- 7) Bakanlığınız tarafından Cizre'de Dicle Nehri'ne petrol sızıntısı nedeniyle içme suyu hizmetinin tedbiren durdurulmasına yol açan olayla ilgili hangi inceleme, numune alma ve yaptırım işlemleri yürütülmüştür?

- 8) Silopi/Siyahkaya Barajı ve Hezil Çayı çevresindeki kirlilik iddialarıyla ilgili hangi kurumlarca hangi tarihlerde inceleme yapılmış, analiz sonuçları ne olmuş ve bu sonuçlar neden kamuoyuyla tam açıklıkla paylaşılmamıştır?
- 9) Şırnak'ta su kaynaklarını etkileyen belediye atıkları, endüstriyel deşarjlar, madencilik (faaliyetleri, petrol üretim alanları ve baraj projeleri birlikte değerlendirilerek herhangi bir kümülatif etki analizi yapılmış mıdır?
- 10) Şırnak ilinde su kirliliğinin tarımsal üretimde verim kaybı, ürün deseni değişimi, sulama sorunu veya toprak bozulması gibi sonuçlar doğurup doğurmadığına ilişkin Bakanlığınızın elinde herhangi bir veri bulunmakta mıdır?
- 11) Şırnak Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünün Şırnak ili Çevre Durum Raporlarının, özellikle su kirliliği ve tarımsal etki başlıklarında daha ölçülebilir, ilçe bazlı ve denetlenebilir veri içerecek şekilde yeniden düzenlenmesine yönelik bir çalışma yapılacak mıdır?

CEVAPLAR

Çevre Durum Raporları, Bakanlığımız tarafından yayımlanan Rapor Hazırlama Rehberi doğrultusunda hazırlanmakta olup, İl Müdürlüklerince söz konusu rehber kapsamında talep edilen veri ve bilgiler derlenerek rapora aktarılmaktadır. Bu kapsamda, Bakanlığımızca mevcut veri setleri ile ilgili kurum ve kuruluşlardan temin edilen bilgiler doğrultusunda raporlama çalışmaları yürütülmektedir.

Bakanlığımız görev ve yetki alanı kapsamında çevresel etkilerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yürütülmekte olup Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), Çevre İzin/Lisans ve denetim süreçleri kapsamında gerekli inceleme ve değerlendirmeler gerçekleştirilmektedir.

Bu çerçevede Cizre İlçesi Dicle Nehri'nde meydana gelen petrol sızıntısı olayıyla ilgili olarak Şırnak İl müdürlüğümüzce gerekli inceleme ve denetim çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca; Silopi/Siyahkaya Barajı ve Hezil Çayı çevresine ilişkin kirlilik iddiaları kapsamında Bakanlığımızca gerçekleştirilen inceleme ve denetim çalışmaları kapsamında çevre mevzuatı doğrultusunda ilgili belediyelere denetimler yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler neticesinde Uludere, Şenoba ve Hilal Belediyeleri'ne 2872 sayılı Çevre Kanunu 20. Madde (r) bendi kapsamında idari yaptırım uygulanmıştır.

Şırnak İlinde su kaynaklarını etkileyebilecek belediye atıkları, endüstriyel deşarjlar, madencilik faaliyetleri, petrol üretim alanları ve baraj projelerine ilişkin değerlendirmeler, görev ve yetki alanımız kapsamında yürütülen "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)" süreçleri çerçevesinde ele alınmaktadır.

Bu kapsamda, su kaynaklarını etkileyebilecek projeler için sunulan Proje Tanıtım Dosyaları veya ÇED başvuru dosyalarında ilgili mevzuatlar doğrultusunda kümülatif etki değerlendirmelerine yer verilmesi istenmekte olup değerlendirme süreçleri bu çerçevede yürütülmektedir. Ayrıca, projenin niteliği ve faaliyet alanının özelliklerine bağlı olarak gerekli görülen durumlarda hidrojeolojik rapor ve ilgili teknik değerlendirme raporları da talep edilmektedir.

Öte yandan, su kaynaklarının korunmasına yönelik olarak çevre denetimleri sürdürülmekte olup yapılan denetim ve incelemeler neticesinde belediye atıklarından kaynaklı çevre kirliliğine neden olduğu tespit edilen Şırnak Belediyesi, Cizre Belediyesi, Silopi Belediyesi, Uludere Belediyesi hakkında 2872 sayılı Çevre Kanunu 20. Madde (r) bendi kapsamında idari yaptırım uygulanmıştır.